Cit a sex u dětí

(disociace citového prožívání od sexuality dítěte)

Bučková Milena, Fiedler Vladimír

Vážené dámy, vážení pánové,

autoři sdělení se při své praxi ambulantních klinických psychologů opakovaně setkávají s projevy disociace emocionality a sexuality u dětí. V následujícím příspěvku se pokusíme označený jev popsat na souboru vybraném z naší klientely.

Můžeme-li použít přirovnání, pak vajíčkem našeho šetření (a tohoto sdělení) byl pocit z ambulantní praxe, že některé děti se chovají výrazně sexuálně, při oploštělém emočním prožívání. Též, a méně jsme zjišťovali, že jiné děti disponují bohatým citovým prožíváním, při dosti utlumených projevech sexuality. Spermií oplodnivší vajíčko našeho pocitu bylo zjištění, že máme v rukou prostředky, kterými můžeme uvedené projevy popsat. Táž sper- mie, zůstaneme-li ještě u přirovnání, byla také nositelkou informace, že registrujeme při vy- šetření našich dětských klientů již delší dobu projevy jejich sexuality a emocionality.

Rozsah tohoto sdělení nedovoluje vřazení tematu do širšího rámce sexuality a emocio- nality dospělé populace. Považujeme však za potřebné přičnit alespoň poznámku, že pre- koncepční stadium našich úvah lze umístit do oblasti emocionality a sexuality dospělých.

Teoreticky jsme vycházeli z těchto axiomů : Každý člověk žije sexuálně (homo sexu- alis). Sexualita je vrozená a její projevy jsou měřitelné. Sexualita se kontinuálně vyvíjí od prenatálního stadia zrodu člověka (zárodečná pohlavní žláza - gonáda, se diferencuje ve smyslu mužského či ženského pohlaví mezi 61 až 70 dnem věku plodu). Motem naší práce byl citát z monografie manželů Pondělíčkových : „Sexualita je projevem lidské přirozenosti a kultury".

Použité metody : v rámci klinického psychologického vyšetření jsme užili, mimo jiné, i Lüscherův Barvový test, Test kresby lidské postavy, známý spíše pod názvem FDT (Figure Drawing test), a dále rozhovor s dětským klientem a rozhovor s jeho matkou (vyjímečně otcem) zaměřený i na vztah k osobám opačného pohlaví, případně na jeho sexuální chování. Při všech vyšetřeních byla podnětovým materiálem keramická soška dinosaura s falickým rohem, umístěná v ordinaci jednoho z nás, a loutka čarodějnice na koštěti v ordinaci druhého (fotografie přiloženy). Domníváme se, že uvedené falické symboly měly při vyšetření svůj význam, nehodláme se zde však pouštět do psychoanalytických interpretací mimovolního působení symbolů na podvědomí vyšetřovaných. Snad jen ilustrativně lze zmínit případ, kdy matka jednoho chlapce v průběhu rozhovoru vstala, prstem pohladila falický roh dinosaura, a své chování doprovodila výrokem : „To je ale pěkný zvířátko".

Popis souboru : data uvedená v tabulce jsme získali z vyšetření 43. nezletilých dětí (chlapců a dívek ve věku od 7 do 15 let), které byly vyšetřeny v našich ordinacích od ledna 1997 až do konce prvního čtvrtletí roku 1999. Většina z nich žila v době vyšetření v Praze, menšina pak v okresních městech. Pokud se týká pohlaví, byl náš soubor téměř ideálně vyrovnaný - 21 chlapců a 22 dívek. Orientační rodina vyšetřovaných dětí se nám jevila u 42% jako dysfunkční, u 51% jako průměrně dobrá a u 7% jako velmi dobrá. Intelektově se z vyšetřených dětí jevilo 16% jako podprůměrných, 44% v průměru a 40% v pásmu nadprůměru. Anamnestické údaje se nám jevily jako spíše pozitivní u 9% dětí, průměrné u 26%, a anamnesy naznačující dysharmonický vývoj jsme zjistili u nadpoloviční většiny souboru, t.j. u 65% vyšetřených dětí. Při tom 77% dětí bylo našimi pacienty, což znamená, že byly přivedeny a označeny rodičem jako nositelé (nějaké) poruchy. Dále 9% dětí bylo našimi klienty, čímž míníme, že byly vyšetřeny z jiných důvodů, např. pro posouzení jejich individuálních školních schopností, nebo v rámci rozvodu rodičů, a pod. Posledních 14%

dětí bylo vyšetřeno v rámci naší soudně znalecké činnosti jako nezletilí svědkové trestné činnosti. Tyto a další parametry souboru jsou uvedeny v přiložené tabulce, kterou zde nebudeme z časových důvodů prezentovat.

Získané výsledky : všechna data z vyšetření jsme vřadili na tříbodové škály, kde znaménko plus značí pozitivní projev nebo pozitivní zjištění označeného jevu, signum nula značí žádný nebo nezjištěný projev, a znaménko minus pak značí negativní projev nebo zjištění. Posuzovali jsme projevy sexuality a emocionality zjištěné třemi nástroji : Lüsche- rovým Barvovým testem, projektivním kresebným testem FDT, a dále prostřednictvím řízeného rozhovoru a pozorování. Kvantifikace a shrnutí získaných dat poskytují informaci, že 35% dětí se projevuje citově a sexuálně pozitivně, 39% se projevuje citově a sexuálně neutrálně, a 26% dětí se projevuje citově a sexuálně negativně. Konkretní data lze vyčíst z přiložené tabulky.

Nechceme se zde pouštět do interpretací uvedených dat. Dovolíme si jen poznamenat, že zjištěné projevy sexuality a emocionality dětí naznačují, dle našeho názoru, určitý nárůst

projevů sexuality vzhledem k věku. Společně s tím se projevuje i plošší emoční prožívání a simplexnost emocionality dítěte. Dochází tak k oddělování citového prožívání od sexuální- ho chování, sexuality.

Předložené sdělení je pouhým návrhem směrování případného pilotního projektu k popsání vývoje sexuality nezletilých. Jiné nároky si nečiní. Děkuji za vaši pozornost.

T A B U L K A

soubor dětí ... n = 43

1. věk	7-9 let, n= 14... 33%	10-12 let, n= 11... 25%	13-15 let, n= 19... 42%
2. pohlaví	chlapců 21... 49%	hermafroditů 0	dívek 22.....51%
3. bydliště	Praha ...38, 88%	město ...5, 12%	obec ... 0
4. klasif.	pacient ...33, 77%	klient ...4, 9%	sv.tr.č. ... 6, 14%
5. I Q	podprům. 7, 16%	prům. 19, 44%	nadprům. 17, 40%
6. rodina	podprům. 18, 42%	prům. 22, 51%	nadprům. 3, 7%
7. anamne.	podprům. 28, 65%	prům. 11, 26%	nadprům. 4, 9%
8. Lü-sex	podprům. 11, 26%	prům. 16, 37%	nadprům. 16, 37%
9. Lü-cit	podprům. 14, 33%	prům. 19, 44%	nadprům. 10, 23%
10. krs.-sex	podprům. 5, 12%	prům. 13, 30%	nadprům. 25, 58%
11. krs.-cit	podprům. 14, 33%	prům. 15, 34%	nadprům. 14, 33%
12. r,p-sex	podprům. 11, 26%	prům. 20, 46%	nadprům. 12, 28%
13. r,p-cit	podprům. 12, 28%	prům. 18, 42%	nadprům. 13, 30%
	minus = 26%	0 = 39%	plus = 35%